

Μάθημα ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ Ι**Βασικές Αρχές και Έννοιες της Αρχιτεκτονικής***Υποχρεωτικό μάθημα Α01ΥΠ – 8 ώρες διδασκαλίας – 12 ECTS – Open eclass: 422332***Ακαδ. Έτος 2023-2024 – 1^ο Εξάμηνο**

Διδάσκοντες:

Ελένη Αμερικάνου, Καθηγήτρια Δ.Π.Θ. - συντονιστής μαθήματος

Πάνος Εξαρχόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Δ.Π.Θ.

ΘΕΜΑ 2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Το δεύτερο θέμα μεταφέρει το μάθημα, από την αίθουσα διδασκαλίας και το θεωρητικό μοντέλο συνθετικών εφαρμογών, στον ζωντανό, **πραγματικό αρχιτεκτονικό χώρο**. Η διαφορά είναι, συνήθως, συγκλονιστική και η συνειδητοποίησή της αποτελεί και αυτή μέρος της διδασκαλίας της αρχιτεκτονικής.

Ως υλοποιημένη εφαρμογή, τοποθετημένη στο φυσικό της περιβάλλον, ο αρχιτεκτονικός χώρος περιέχει και εκφράζει σε ενιαία ολότητα τα επιμέρους στοιχεία που τον συγκροτούν, αλλά και τα νοήματα που ενσωματώνει και τα συναισθήματα που γεννά. Κυρίως, όμως, εδώ υπάρχει ο **άνθρωπος-χρήστης** του χώρου, που κινείται, στέκεται και πράττει μέσα σ' αυτόν, τότε σύμφωνα με τις προθέσεις του αρχιτέκτονα και τότε με τρόπο απρόβλεπτο, έξω από τον «προδιαγεγραμμένο» συνθετικό δρόμο.

Σκοπός του θέματος είναι μια πρώτη διερεύνηση επιλεγμένου υπαίθριου χώρου στην Παλιά Πόλη της Ξάνθης. Προτείνεται η διερεύνηση και χωρική ανάλυση να γίνει με βάση κύριες έννοιες και χαρακτηριστικά του χώρου, που σε θεωρητικό επίπεδο ήδη αναπτύσσονται στο μάθημα. Τέτοιες είναι: η βασική **συνθετική δομή**, οι κύριοι **άξονες**, τα φυσικά ή τεχνητά **σημεία αναφοράς**, οι **υποπεριοχές** του χώρου, ο χαρακτήρας των **πλευρικών ορίων**, οι περιοχές **στάσης και κίνησης** καθώς και οι συνδυασμοί τους κ.λπ.

Πρόκειται, δηλαδή, για μια προσπάθεια επαλήθευσης (ή και αμφισβήτησης, ακόμα) όσων γνωσιολογικών στοιχείων για την αρχιτεκτονική έχουν παρουσιασθεί μέχρι στιγμής, θεωρημένων, πλέον, μέσα στον πραγματικό αρχιτεκτονικό χώρο. Σ' αυτά, συνήθως προστίθεται και ένα ακόμα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, το οποίο πολύ δύσκολα μεταφέρεται «περιγραφικά». Πρόκειται για την ίδια τη **ζωή** που αναπτύσσεται δυναμικά μέσα στον αρχιτεκτονικό χώρο. Πρόκειται, επίσης, και για τα συναισθήματα χαράς, συντροφικότητας, ευχαρίστησης αλλά και μελαγχολίας, μοναξιάς, δυσαρέσκειας, που, ενδεχομένως, γεννά ένας καλός ή κακός αρχιτεκτονικός χώρος.

Τέλος, η επιλογή των θέσεων που θα ερευνηθούν καθορίστηκε και με κριτήριο να είναι αρκετά σημαντικοί, ως προς την αισθητική τους αξία, αρχιτεκτονικοί χώροι. Είναι ανάγκη οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να νοιώσουν την ομορφιά της αρχιτεκτονικής, να πεισθούν ότι αξίζει τον κόπο (εφόσον αισθάνονται μιά τέτοια ανάγκη και επιθυμία) να ακολουθήσουν τον δημιουργικό δρόμο της αρχιτεκτονικής.

Για την ολόπλευρη αναγνώριση του αρχιτεκτονικού χώρου χρειάζεται, καταρχήν, **ήρεμη, προ-**

σεκτική και σε βάθος προσωπική παρατήρηση, που μπορεί να οδηγήσει στην αποκάλυψη των βαθύτερων και συνήθως μη ορατών δυνάμεων που τον διατρέχουν.

Για την πραγματοποίηση του θέματος θα πρέπει να γίνουν επί τόπου προοπτικά σκίτσα, σκίτσα της γενικής διάταξης, σκίτσα αναπτυγμάτων των όψεων, βασικές μετρήσεις και εκτιμήσεις μεγεθών (σε κάτοψη και τομή), φωτογραφήσεις, καταγραφή παρατηρήσεων, καθώς και κάθε άλλη –ακόμα και πρωτότυπη– ενέργεια που θα κριθεί αναγκαία για την αναγνώριση και αναπαράσταση του χώρου.

Προς τούτο, οι φοιτητές και φοιτήτριες χρειάζεται να έχουν μαζί τους (ατομικά ή ομαδικά) τα απαραίτητα όργανα σχεδίασης και μέτρησης, όπως μπλοκ με διαφανές και αδιαφανές χαρτί, μολύβια σκίτσου, ξυλοχρώματα ή άλλα μέσα έγχρωμης απεικόνισης, γόμα, υποδεκάμετρο, μετροταινία, μέτρο χειρός μεταλλικό (μήκους 2 ή 5 μ.), φωτογραφική μηχανή κ.λπ.

Για την εκπόνηση του θέματος θα σχηματιστούν **τριμελείς** έως **εξαμελείς** φοιτητικές ομάδες. Οι ομάδες θα δουλέψουν χωριστά. Θα υπάρξουν, όμως, και φάσεις ομαδικών συζητήσεων, ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών, σε συνεργασία με τους διδάσκοντες, οι οποίοι και θα δίνουν κάθε ειδικότερη πληροφορία που θα χρειαστεί.

ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Τί είδους χώρος είναι. Δηλαδή, ποιός είναι ο σκοπός της ύπαρξής του.
- Από τί στοιχεία και πώς συγκροτείται ο χώρος. Δηλαδή, ποιά είναι η δομή του. Συγκεκριμένα, θα μελετηθούν τα παρακάτω:
 - Άξονες
 - Σημεία αναφοράς
 - Περιοχές στάσης και κίνησης
 - Δυνατότητες προσπέλασης
 - Υποπεριοχές του χώρου
 - Μεταβατικοί χώροι
 - Πλήρη - κενά (διαφάνεια - αδιαφάνεια)
 - Όρια του χώρου («σκληρά», «μαλακά» και οι διαβαθμίσεις τους)
 - Κορυφογραμμές
 - Οπτικές φυγές - θέα
- Χαρακτήρας και αίσθηση του χώρου. Θέματα προς διερεύνηση:
 - Βαθμός περικλεισης (προστατευτικότητα, ρευστότητα κ.λπ.)
 - Μεγέθη - κλίμακα
 - Λειτουργίες - εναλλακτικές χρήσεις
 - Προσανατολισμός (φως - σκιά)
 - Παρουσία φυσικών στοιχείων
 - Αισθητικές ποιότητες

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

- Σκίτσα καταγραφής των επί τόπου βασικών μετρήσεων (αποτύπωση).
- Κάτοψη σε στάθμη ισογείου, ενδεικτικές όψεις και τομές, σε κλίμακα 1:100.
Τα παραπάνω σχέδια θα είναι σχεδιασμένα σε κλίμακα 1:100, γραμμικά, με μολύβι ή μελάνι. Ειδικότερα, η κάτοψη θα συμπεριλαμβάνει ενδείξεις τοίχων, ανοιγμάτων, εισόδων, φύτευσης, υλικών, υψομέτρων, προσανατολισμού.

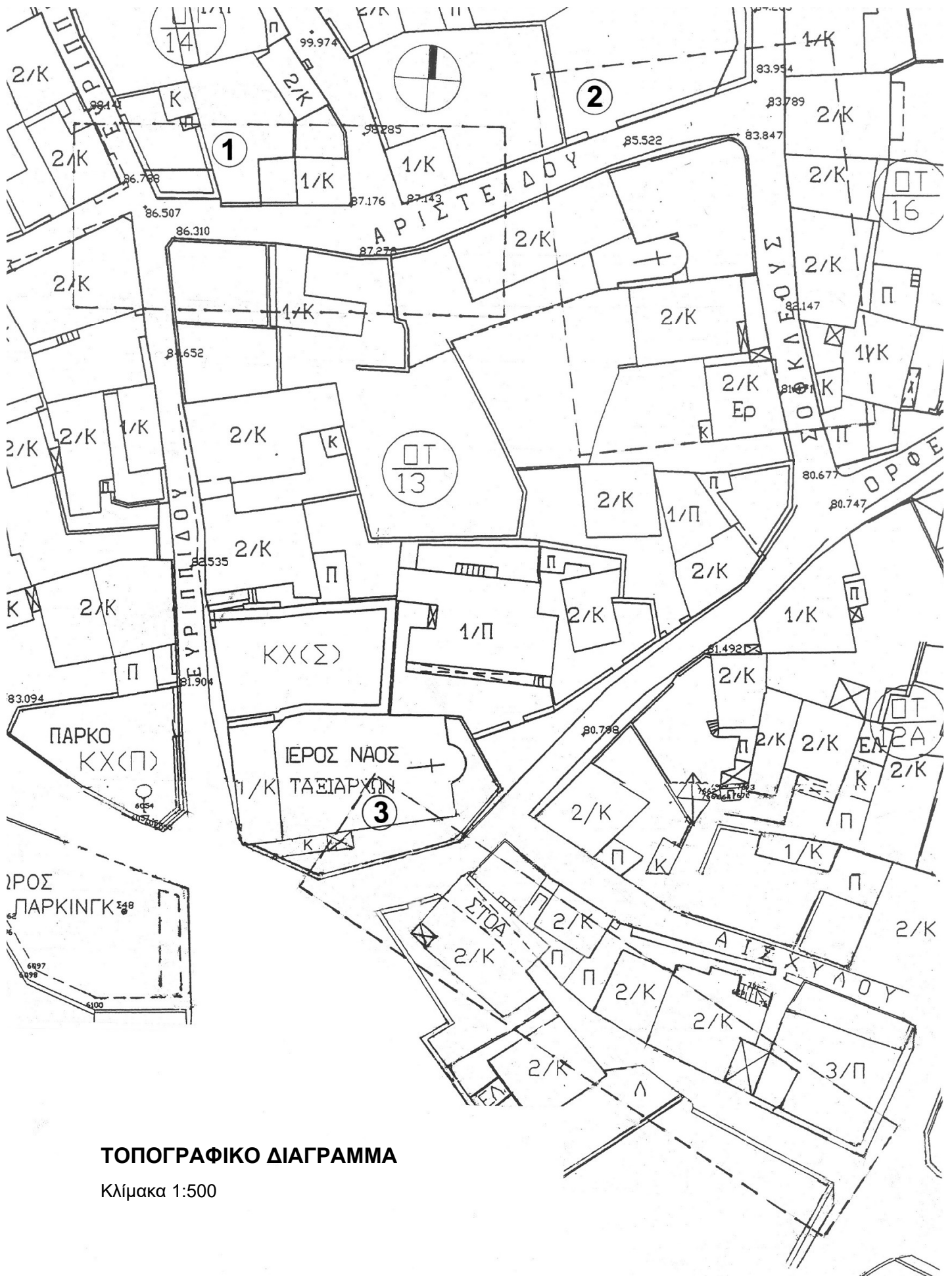
- Προοπτικά σκίτσα.
Με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης.
- Διαγράμματα κατόψεων ή τομών, ενδεικτικά της βασικής συνθετικής δομής, των σημείων αναφοράς, των αξόνων, των περιοχών στάσης και κίνησης κ.λπ.
- Επεξηγηματικό κείμενο.
- Φωτογραφίες (μεμονωμένες, αναπτύγματα κ.λπ.).
- Επιπλέον στοιχεία μπορούν να παραδοθούν κατά την κρίση σας (π.χ. μακέτα, κολάζ κ.λπ.).

Τα παραπάνω στοιχεία θα παραδοθούν κολλημένα σε αριθμημένες πινακίδες από χαρτόνι οντουλέ διαστάσεων 50X70 εκ. Σε κάθε πινακίδα να αναγράφονται τα ονόματα της φοιτητικής ομάδας. Η εργασία θα παραδοθεί σε ημερομηνία που θα καθοριστεί.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι τρεις περιοχές μελέτης βρίσκονται στην Παλιά Πόλη της Ξάνθης και είναι σημειωμένες στο Τοπογραφικό Διάγραμμα που ακολουθεί. Κάθε περιοχή αντιστοιχεί σε κάθε Τμήμα της τάξης ως εξής:

- Περιοχή 1:** Τμήμα 1
- Περιοχή 2:** Τμήμα 2
- Περιοχή 3:** Τμήμα 3

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Κλίμακα 1:500